

Om penger og falske venner

Når man må forholde seg til flere språk, er det viktig å holde fast ved sitt eget og være helt sikker på hva det er man sier. En ordbok kan være til god hjelp.

«Alle keisersnittene var ikke nødvendig i den betydning at det var avgjørende for utkomme for mor og barn.» «Tabell 1 viser hvilke utkommemål som inngikk i de to metaanalysene.» «Observasjonsstudier synes å dokumentere sammenheng mellom pasientsentrert konsultasjonsstil og klinisk utkomme, selv om noen studier viser svake sammenhenger og tvilsomme funn. Noen observasjonsundersøkelser kan ikke dokumentere bedret utkomme...» «Slik dokumentasjon som baserer seg på å vise om intervensjon A er mer effektiv enn intervensjon B med tanke på å redusere gitte symptomer, må ha en kvantitativ design, i og med at utkomme av slike studier må kunne vise både størrelsen på en eventuell forskjell i effekt og hvor sannsynlig det er at en påvist forskjell skyldes tilfeldigheter.»

Hvis man vil være vrang (og det vil man gjerne), kan disse sitatene fra manuskripter innsendt til Tidsskriftet gi inntrykk av at mange medisinske studier blir gjort i pekuniær hensikt. Betydningen av ordet «utkomme» er «inntekt, livsopphold» (Bokmålsordboka, Tanums store rettskrivningsordbok) eller «midler til livets opphold, inntekt» (Aschehoug & Gyldendals Store norske ordbok). Dette er også betydningen på svensk og dansk. Ordet har tysk opprinnelse.

«Utkomme» i disse sitatene er en «falsk venn». «Falske venner» blir ifølge Wikipedia brukt i forbindelse med fremmedspråksforståelse og oversettelse, kanskje spesielt mellom nabospråk. Falske venner er to ord på to ulike språk som har tilnærmet lik ordlyd, med ikke samme betydning. Slik er det at «outcome», som ifølge Cappelen's *Stor engelsk-norsk ordbok* oversettes med «resultat, utfall», er blitt til «utkomme».

Det finnes mange falske venner, eller i hvert fall mange som kan være tvilsomme. «Evidens» er en. Ifølge Tanum betyr ordet «det å være evident» (evident = innlysende), mens det som regel brukes i betydningen «bevismateriale» (evidence). Og ut fra det man kan lese i manuskriptene, må det være påfallende mange sporty individer som arbeider i norske sykehus – «trent» (trained) blir hyppig anvendt der man kan-

Det er lett å bli lurt. Illustrasjon Søsna Magnus: Piken og smørsangeren. Etsning

skje heller skulle skrevet øvet/opplært/velutdannet/samkjørt/gjennomarbeidet o.l.

De fleste feiloversettelser er komiske, men de kan ha alvorlige følger. Og de kan være seiglivede. En mer enn tusen år gammel feiloversettelse har hatt konkret innflytelse på den kunstneriske fremstillingen av profeten Moses (1). Og en tekst med mange falske venner kan gi mistanke om at forfatteren ikke har sugd alt av sitt eget bryst.

Vi tar gjerne imot tips om venner som ikke er det de utgir seg for å være.

Åslaug Flo
aaslaug.flo@legeföreningen.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Senje AA. Ta Moses ved hornene. Om oversettelse. www.statsaut-translator.no/website.aspx?displayid=1812 [23.8.2007].